

แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์
เพื่อตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก อภิศักดิ์ นุ่มนาม
ประจำ กรมแพทย์ทหารบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2562

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เพื่อ
ตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก
โดย พันเอก อภิศักดิ์ นุ่มนาม
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2563 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(ฉกาจ ชันตี)

พันเอกหญิง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(กังสดาล แก้วภักดี)

พันเอก ดร. กรรมการ
(ธีชกร ภูวพัฒน์ดล)

พันเอก กรรมการ
(สติത്യพันธ์ ประกอบผล)

พันเอกหญิง กรรมการ
(ธนิตา วงษ์จินดา)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก อภิศักดิ์ นุ่มนาม
เรื่อง แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เพื่อตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก
วันที่ กันยายน 2563 **จำนวนคำ :** 8,530 **จำนวนหน้า :** 23
คำสำคัญ ส่งกำลัง, ซ่อมบำรุง, สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เพื่อตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก มุ่งอธิบายการดำเนินงาน และค้นหาอุปสรรคในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จากการสำรวจสถานะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการทำงาน ที่มีผลต่อการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ พบว่าการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ สามารถตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ 2 ที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง แต่ยังคงพบปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับ ยาหมดอายุ ในหน่วยใช้, การวางแผนการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ การตรวจสภาพ สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นต้น ซึ่งสามารถพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ โดยพิจารณาลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การโอนงบประมาณค่ายาและเวชภัณฑ์ สิ้นเปลืองที่สนับสนุนหน่วยใช้ ไปให้โรงพยาบาลกองทัพบกดำเนินการจัดหาและแจกจ่าย การจัดทำระบบควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติของโรงพยาบาล การปรับปรุงภารกิจโครงสร้างของกองคลังแพทย์ให้ทันต่อสถานการณ์ พร้อมกับการอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่สายแพทย์ของหน่วยใช้ในเรื่องต่างๆ เช่น การบริหารยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์, ปรับแก้ไขวงเงินการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์ให้มีความเหมาะสม, ปรับแผนงบประมาณให้สนับสนุนหรือตรงกับความต้องการของหน่วยใช้ เพื่อให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะสามารถตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบกแล้ว ยังตอบสนองความต้องการของกองทัพบก และหน่วยใช้ในกองทัพบกได้อีกด้วย

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Apisak Numnarm
TITLE: Guidelines for the Logistics and Maintenances of Medical Equipment in Responding to the Army's Security Mission
DATE: September 2020 **WORD COUNT :** 8,530 **PAGES :** 23
KEY TERMS: Logistics, Maintenances, Medical devices
CLASSIFICATION: Unclassified

Guidelines of the logistic and maintenance of the medical equipment, in responsive to the security mission of the Royal Thai Army, are studied to explain the operation and to find the problems of the logistic and maintenance of the medical equipment, in the present day. After the exploration of environment, inputs and procedures that affect the logistics and maintenance of the medical equipment, the result is the guidelines are properly fulfill the security mission of the Royal Thai Army and are consistent with the national strategy and the 2nd level security plan. However, the issues are still be found, for example, expiring medicine in the army unit, medical supply planning, medical equipment inspection and so on. These lead to the opportunity to improve the guidelines such as decreasing of the operational procedures; decentralizing the budget for the medicine and medical supply to the army hospital, establishing the regulatory system for hospital operation, modifying and modernizing the mission and structure of the medical depot division, training medical personnel in the administration of medicine and medical supply, adjusting of the limitation of the medical inspection budget framework and optimizing the budget plan to meet the needs of the budget owner. All the above are to assure not only response to the security mission of the Royal Thai Army, but also to meet the needs of the Royal Thai Army and all units.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากคณาจารย์วิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่า ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลตรี มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ทำวิจัยในครั้งนี้ และ พันเอก ภาณุ เทียนทองดี ที่ประสิทธิประสาทความรู้เกี่ยวกับการทำเอกสารวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแบบฉบับของวิทยาลัยการทัพบกแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ พันเอกหญิง กังสดาล แก้วภักดี ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา กำกับดูแล ช่วยตรวจสอบและแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้อย่างดียิ่ง รวมทั้ง พันเอก ปกิจจ์ แสงสว่าง ผู้อำนวยการกองส่งกำลังบำรุง กรมแพทย์ทหารบก ที่กรุณาสับสนุนข้อมูลและตรวจเนื้อหาของเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พลเอก จิตตศักดิ์ เจริญสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาพิเศษ พันเอก ฉกาจ ชันดี ประธานคณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล พันเอก ดร. รัชกร ภูวพัฒน์ดล และ พันเอก สติธย์พันธ์ ประกอบผล กรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบเอกสารวิจัย ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ ในการทำวิจัยฉบับนี้ ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้สมตามความมุ่งหวัง ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่าวิจัยฉบับนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบก กองทัพบก และประเทศชาติสืบไป

แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก

ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวว่า “สัจธรรมสมัยใหม่ของสงคราม คือ มือสมัครเล่นจะถกเถียงกันในเรื่องยุทธวิธี ขณะที่มืออาชีพจะถกเถียงกันในเรื่องโลจิสติกส์” โดยโลจิสติกส์สามารถตัดสินการแพ้ชนะของสงครามตั้งแต่ยังไม่ได้ยิงกระสุนนัดแรกด้วยซ้ำ ตำราพิชัยสงครามซุนวูของจีนได้กล่าวถึงกิจกรรมด้านโลจิสติกส์และความสัมพันธ์ระหว่างโลจิสติกส์กับการวางแผนยุทธวิธีในการรบในหลายบท เช่น ในบทที่ 2 กล่าวว่า ขุนพลจะต้องไม่ระดมพลเป็นครั้งที่ 2 และไม่ลำเลียงเสบียงอาหารเป็นครั้งที่ 3 ต้องมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาด้านโลจิสติกส์โดยการแสวงหาเสบียงอาหารจากดินแดนของข้าศึก เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาโลจิสติกส์เกี่ยวกับการขนส่งเสบียงอาหาร¹

อย่างไรก็ตาม การโลจิสติกส์ (Logistics) หรือทางทหารเรียกว่าคือการส่งกำลังบำรุง ไม่ใช่เพียงแค่การขนส่งสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ เช่น อาหาร เวชภัณฑ์ เครื่องแต่งกาย อาวุธ ยุทธภัณฑ์ กระสุน น้ำมัน อาหารสัตว์และเครื่องจักรกลทุกชนิด จากท่าบลดันทาง ไปยังท่าบลปลายทาง เท่านั้น แต่ในปัจจุบันยังมีความหมายรวมถึง การส่งกำลัง การซ่อมบำรุง การขนส่ง การบริการทางการแพทย์ และการบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังบำรุง หรือเรียกว่าพันธกิจของงานส่งกำลังบำรุงอีกด้วย² วิกีพีเดียสารานุกรมเสรี กล่าวถึง ระบบการส่งกำลังบำรุง (Logistics Support System) ซึ่งหมายถึงวิธีการบริหารจัดการเพื่อให้ยุทธโธปกรณ์เกิดความพร้อมใช้มากที่สุด ความพร้อมใช้ของแต่ละยุทธโธปกรณ์ (Operation Availability-A_o) กำหนดค่าเป็นเปอร์เซ็นต์จากเกณฑ์ร้อย ความหมายของความพร้อมใช้ไม่จำเป็นต้องใช้โดยไม่หยุด แต่หมายถึงความต้องการใช้เมื่อใดก็สามารถใช้งานได้ทันที³ ดังนั้นการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ จึงเป็นวิธีการบริหารจัดการเพื่อให้สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์มีความพร้อมใช้นั่นเอง

สำหรับกองทัพบก ในฐานะหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงที่มีภารกิจสำคัญในการเตรียมกำลังทางบกและป้องกันราชอาณาจักร มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบงานต่าง ๆ โดยเฉพาะแนวทางการส่งกำลังและ

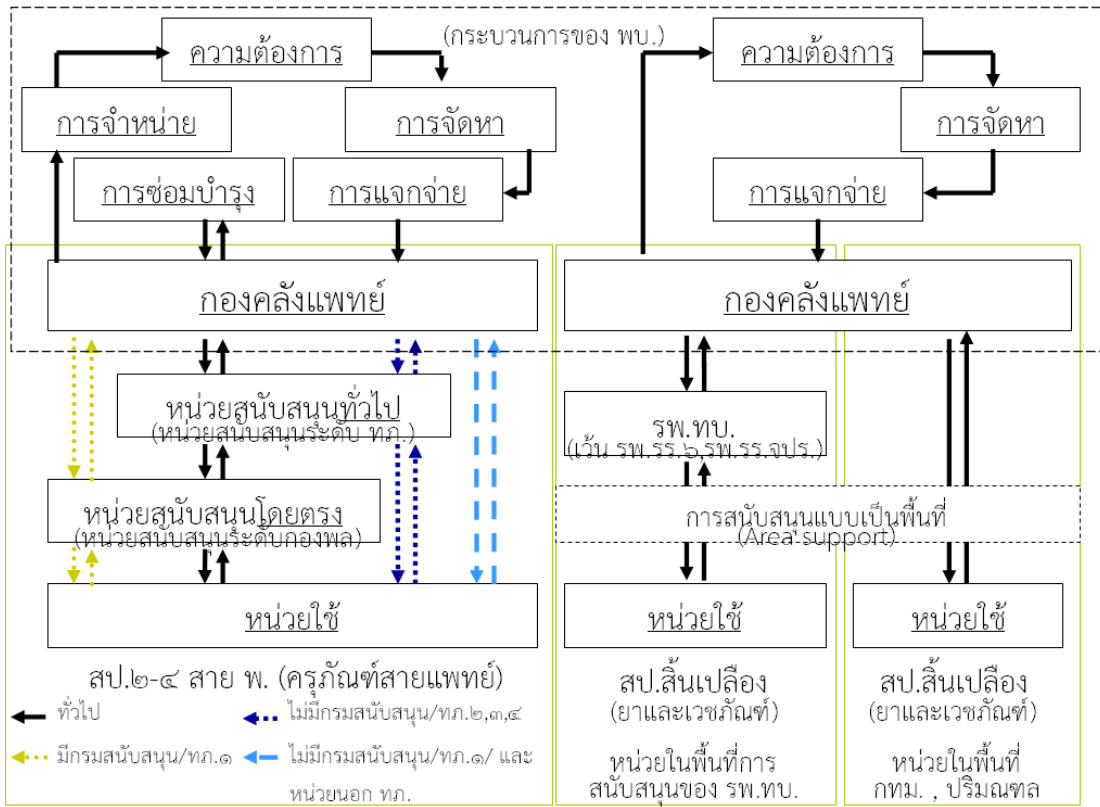
ซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นหนึ่งในระบบงานของกองทัพบก ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง จากการศึกษาที่ประเทศไทยมีการกำหนด ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)⁴ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้านได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นการทำให้หน่วยของกองทัพบกมีความพร้อมรบด้านสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ จึงมีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงรวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงานความมั่นคง ได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพให้มีความพร้อม เพียงพอ และเป็นรูปธรรมทั้งคน เครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์รวมทั้งระบบบริหารจัดการในการป้องกันประเทศ และการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

สิ่งอุปกรณ์หรือยุทธโศปกรณ์ที่ใช้ในกองทัพบกนั้น แบ่งออกเป็น 9 สายยุทธบริการ⁵ ประกอบด้วย สายช่าง สายพลาธิการ สายสื่อสาร สายแพทย์ สายการสัตว์ สายสรรพาวุธ สายขนส่ง สายยุทธโยธา สายวิทยาศาสตร์ สำหรับสิ่งอุปกรณ์หรือยุทธโศปกรณ์สายแพทย์ มีกรมแพทย์ทหารบก⁶ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบกำกับดูแลในการบริหารจัดการ รวมถึงดำเนินการส่งกำลังและซ่อมบำรุงให้กับหน่วยในกองทัพบกอีกด้วย และสำหรับการพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์นั้น กรมแพทย์ทหารบก พัฒนาแนวทางการส่งกำลัง ผ่านระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 พ.ศ.2534⁷ และคำสั่งกองทัพบก ที่ 487/2543 ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2543⁸ โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ทางการส่งกำลัง เรียกว่า วงรอบการส่งกำลัง ได้แก่ การเสนอความต้องการ การจัดหา การเก็บรักษาแจกจ่าย การจำหน่ายและการควบคุม และแนวทางการซ่อมบำรุงผ่านระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการซ่อมบำรุงยุทธโศปกรณ์ พ.ศ.2524⁹ นั้นเอง

สำหรับภารกิจด้านการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ กรมแพทย์ทหารบก โดยกองส่งกำลังบำรุง ได้จัดทำแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ของกองทัพบก¹⁰ โดยอ้างอิงจาก ระเบียบและคำสั่งต่างๆ สำหรับให้หน่วยสายแพทย์ของ กองทัพบก หรือหน่วยอื่นที่ต้องรับการสนับสนุนทางส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์ สายแพทย์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวใช้อ้างอิงใน การปฏิบัติงานมานาน ประกอบกับ มีปัญหาด้านการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสายแพทย์ที่ เกิดขึ้นในห้วงเวลาที่ผ่านมา จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุง สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นและเป็นโอกาสพัฒนาแนวทางเพื่อ ตอบสนองต่อสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่มีอยู่ ซึ่งจะทำให้กรมแพทย์ ทหารบก สามารถนำแนวทางที่พัฒนาแล้วไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติภารกิจเพื่อ สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และหน่วยของกองทัพบกมีความ พร้อมรบด้านสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นไปตามที่กองทัพบกกำหนดต่อไป

ระบบการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ในปัจจุบัน

ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว กองทัพบกกำหนดหลักนิยมและระบบการส่งกำลังบำรุงให้กับหน่วย ในกองทัพบกใช้ ผ่านคำสั่งกองทัพบก ที่ 487/2543 ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2543 เรื่อง การกำหนดภารกิจ นโยบาย แนวความคิด และความรับผิดชอบในการส่งกำลังบำรุงของ กองทัพบก โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย ภารกิจ หลักการส่งกำลังบำรุง แนวความคิดใน การส่งกำลังบำรุงของกองทัพบก และการกำหนดความรับผิดชอบและการดำเนินงานใน การส่งกำลังบำรุง ของหน่วยต่างๆ ประกอบด้วย กรมฝ่ายยุทธบริการ หรือกรมฝ่ายกิจการ พิเศษที่รับผิดชอบในสิ่งอุปกรณ์ กองบัญชาการช่วยรบ มณฑลทหารบก ในลักษณะของ หน่วยใช้ หน่วยสนับสนุนโดยตรง หน่วยสนับสนุนทั่วไป และคลัง ให้มีความชัดเจน ในห้วง เวลาที่ผ่านมา กรมแพทย์ทหารบกได้ยึดถือแนวทางปฏิบัติในการส่งกำลังและซ่อมบำรุง ตามคำสั่งกองทัพบกดังกล่าว และมีการปรับปรุงแก้ไขข้อขัดข้องในการปฏิบัติเรื่อยมา ตามลำดับเพื่อให้เกิดความสะดวกปฏิบัติงาน โดยในปี 2562 การส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ ประเภท 2 และ 4 สายแพทย์ (ครุภัณฑ์สายแพทย์) การส่งกำลังยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลือง สายแพทย์ และการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ มีระบบเป็นไปตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 สรุปแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ปัจจุบัน

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 สายแพทย์ (ครุภัณฑ์สายแพทย์) จากกองคลังแพทย์ ไปยังหน่วยสนับสนุนทั่วไป ระดับกองทัพบก ต่อไปยังหน่วยสนับสนุนโดยตรง ระดับกองพล และหน่วยใช้ เว้นหน่วยใช้ที่ไม่มีกรมสนับสนุน หรือหน่วยใช้ในพื้นที่กองทัพบกที่ 1 หรือหน่วยใช้ที่เป็นหน่วยของกองทัพบก นอกกองทัพบก ให้รับการสนับสนุนจาก หน่วยสนับสนุนทั่วไประดับกองทัพบก หรือ กรมแพทย์ทหารบกต่อไป

การส่งกำลังยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์ หน่วยใช้รับการสนับสนุนจาก โรงพยาบาลกองทัพบกในพื้นที่ เว้นหน่วยใช้ที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล หรือหน่วยใช้ที่เป็นหน่วยของกองทัพบกนอกกองทัพบก ให้รับการสนับสนุนโดยตรงจากกรมแพทย์ทหารบก ในการดำเนินการหน่วยใช้ขอรับการสนับสนุนมายังโรงพยาบาลกองทัพบก ตามวงเงินเครดิตที่ได้รับจัดสรร เมื่อโรงพยาบาลกองทัพบกให้การสนับสนุนไปแล้วจึงเบิกทดแทนที่รองจ่าย ตามวงเงินที่ให้การสนับสนุน มายังกองคลังแพทย์ต่อไป

สำหรับการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ปัจจุบันยึดถือตามระเบียบกองทัพกว่าด้วยการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ พ.ศ.2524 และประกาศกรมแพทย์ทหารบก เรื่อง แนวทางการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์¹¹ การส่งซ่อมสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ให้ยึดถือตามสายการส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 สายแพทย์ (ครุภัณฑ์สายแพทย์) โดยหน่วยใช้ส่งซ่อมสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ไปยังหน่วยสนับสนุนโดยตรงระดับกองพล หากซ่อมไม่ได้ ให้หน่วยสนับสนุนโดยตรงระดับกองพล ส่งซ่อมต่อไปยังหน่วยสนับสนุนทั่วไป ระดับกองทัพภาค และกรมแพทย์ทหารบก ตามลำดับ

ตามแผนภาพที่ 1 แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ กระบวนการของกรมแพทย์ทหารบก คือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับวงรอบการส่งกำลัง การสนับสนุนยาและเวชภัณฑ์ เริ่มจากกองคลังแพทย์เสนอความต้องการยาและเวชภัณฑ์คงคลัง (เป็นความต้องการเพื่อรักษาระดับการส่งกำลัง) เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว หน่วยที่เกี่ยวข้องจึงจะดำเนินการจัดหา และแจกจ่ายมายังกองคลังแพทย์ ส่วนการสนับสนุนครุภัณฑ์สายแพทย์ เริ่มจากขั้นความต้องการ (ส่วนใหญ่เป็นความต้องการขั้นต้นตามอัตราการจัดยุทโธปกรณ์ หรืออัตราสิ่งอุปกรณ์ หรือความต้องการทดแทน จากการจำหน่าย) เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว หน่วยที่เกี่ยวข้องจึงจะดำเนินการจัดหา และส่งสิ่งอุปกรณ์ให้กองคลังแพทย์แจกจ่ายต่อไป

ตัวแบบการประเมินแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์

เพื่อให้ทราบได้ว่า แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ได้กล่าวไปแล้ว สามารถตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก, ความต้องการของหน่วยใช้ และความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ผู้วิจัยจึงขออนุโลมแนวคิดในการประเมินผลโครงการ “CIPP Model” มาเป็นหัวข้อในการวิพากษ์ โดย CIPP Model¹² เป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินผลโครงการของสต๊ฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) มี 4 ประเด็นประกอบด้วย

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินยุทธศาสตร์และแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา ความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมและความเพียงพอของทรัพยากร ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบ กิจกรรม และความสัมพันธ์ของหน่วยงานในกระบวนการ และการมีส่วนร่วม
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ (Impact) หรือผลลัพธ์ (Outcome) ของโครงการ

การประเมินสถานะแวดล้อม

1. ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป็น 1 ใน 6 ด้านยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นำเสนอในประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคาม ที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ในหัวข้อ 4.3.2 การพัฒนาและฝึกพลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงรวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ เพื่อให้ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นทั้งปวงของกองทัพและหน่วยงานความมั่นคง ได้รับการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพให้มีความพร้อม เพียงพอ และเป็นรูปธรรมทั้งคน เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์รวมทั้งระบบบริหารจัดการในการป้องกันประเทศ และการป้องกันภัยคุกคาม ทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)¹³ เป็นแผนระดับ 2 ประเด็นความมั่นคง นำเสนอแผนย่อยที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ ในขณะเดียวกัน ต้องมี

แผนในการพัฒนาศักยภาพของกองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งคน เครื่องมือ/ยุทธโศปกรณ์ แผนปฏิบัติการ ตลอดจนการฝึกและระบบการบริหารจัดการ ให้มีความพร้อมอย่างเพียงพอ และเป็นรูปธรรม ในการเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

- 1.3 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ2562-2565)¹⁴ เป็นแผนระดับ 2 นำเสนอนโยบายที่ 14 คือเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ รองรับวัตถุประสงค์แห่งชาติข้อ 3.4.7 เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงคราม และวิกฤติการณ์ความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ และประสิทธิภาพ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 19 ประเด็น โดยประเด็นความมั่นคงลำดับที่ 5 คือ การพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ ซึ่งมีกลยุทธ์หนึ่งคือการพัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุงร่วม เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาตนเอง ด้วยความร่วมมือกับมิตรประเทศและภาคเอกชน เพื่อรองรับการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ

แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการ เพื่อให้สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์มีความพร้อมใช้ จึงมีความสอดคล้องกันกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เนื่องจากเป็นการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพให้มีความพร้อมของเครื่องมือ ยุทธโศปกรณ์รวมทั้งระบบบริหารจัดการ สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ของกองทัพพบการพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นวิธีการหนึ่งสอดคล้องกันกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และเป็นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ให้มีความพร้อมอย่างเพียงพอ ทั้งคน เครื่องมือ/ยุทธโศปกรณ์ ในการเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ กรมแพทย์ทหารบกซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ต้องจัดให้มีการพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ โดยตลอด ถึงแม้ว่าการสนับสนุนนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติจะยังไม่ชัดเจน เนื่องจากกลยุทธ์หนึ่งของ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ คือ การพัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุงร่วม ซึ่งหมายถึงการส่งกำลังบำรุงระหว่างเหล่าทัพ และความร่วมมือกับมิตรประเทศและภาคเอกชน เพื่อรองรับการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ เป็นงานของกองบัญชาการกองทัพไทย อย่างไรก็ตามในแต่ละปี กองบัญชาการกองทัพไทย

ได้จัดให้มีการฝึกการส่งกำลังบำรุงร่วม ระหว่าง กรมส่งกำลังบำรุงทหาร กองบัญชาการ กองทัพไทย และเหล่าทัพ เพื่อตอบสนองต่อกลยุทธ์การพัฒนาระบบการส่งกำลังบำรุงร่วม ตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ด้วยอีกทางหนึ่ง

2. ภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560¹⁵ มาตรา 52 กำหนดว่า รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพ แห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การชุด และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาประเทศด้วย

พระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551¹⁶ มาตรา 19 กำหนดหน้าที่ของกองทัพบกไว้ กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบกเพื่อการป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบก ตามอำนาจหน้าที่ของ กระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ สรุปลงได้ว่า กองทัพบกมีหน้าที่ 2 ประการ คือการเตรียมกำลังกองทัพบก ไว้จำนวนหนึ่งให้พร้อมรบ ตั้งแต่ยามปกติ และวางแผนการสงครามใช้กำลังทหารทั้งกำลังที่มีอยู่ในยามปกติและกำลังที่จะต้องขยายขึ้นในยามสงคราม ส่วนการป้องกันราชอาณาจักร คือ ใช้กำลังทางบกที่ได้เตรียมไว้เข้าทำการรบตามแผน และเตรียมระดมสรรพกำลังให้สอดคล้องกับแผนการใช้กำลังทหารหรือแผนป้องกันประเทศกองทัพบกเป็นหน่วยขึ้นตรงของกระทรวงกลาโหม แผนงานที่กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก หรือเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการตามแนวทางการพัฒนา ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคงจึงถือว่าเป็นภารกิจของกองทัพบกด้วยเช่นกัน เช่น แผนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางบก โดยกองทัพบก, แผนการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง หรือ แผนการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เป็นต้น

การสนับสนุนทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ นอกจากต้องให้ความสำคัญกับภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบกข้างต้นแล้ว ยังต้องให้น้ำหนักกับแนวความคิดในการใช้กำลังของกองทัพบกด้วย ซึ่งแนวความคิดในการใช้กำลังของ

กองทัพบก โดยทั่วไปมี 3 ขั้นตอน คือ ชั้นป้องกันชายแดน ชั้นการใช้หน่วยพร้อมรบ เคลื่อนที่เร็ว (RDF) และชั้นการป้องกันประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ กรมแพทย์ทหารบกจะให้ความสำคัญกับหน่วยที่อยู่ในแผนการใช้กำลังของกองทัพบกและหน่วยพร้อมรบเคลื่อนที่เร็ว (RDF) ตัวอย่างเช่น แนวความคิดในการใช้กำลังของกองทัพบกในปี 2562 ที่กำหนดให้แต่ละกองทัพบก (เว้นกองทัพบกที่ 4) จัดหน่วยรบระดับกรมผสมเหล่าเตรียมพร้อม (กำลังขั้นที่ 2 ของแผนป้องกันประเทศ) และตามแผนพัฒนากองทัพบก (แผน 5 ปี) ที่กองทัพบกกำหนด

3. พันธกิจด้านการส่งกำลังบำรุงของกองทัพบก ตามคำสั่งกองทัพบกที่ 333/2562 ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2562¹⁷ เรื่อง การกำหนดภารกิจ นโยบาย แนวความคิด และความรับผิดชอบในการส่งกำลังบำรุงของกองทัพบก โดยกองทัพบกขออนุมัติออกคำสั่งที่กำหนดหลักนิยมและระบบส่งกำลังบำรุงของกองทัพบกใหม่ โดยยกเลิกคำสั่งกองทัพบก ที่ 487/2543 ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2543 ที่ได้กล่าวไปแล้ว ข้างต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้างการจัดและภารกิจของกองทัพบกในปัจจุบัน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ไม่แตกต่างไปจากคำสั่งเดิมสรุปได้ดังนี้

- 3.1 กรมแพทย์ทหารบก มีหน้าที่ส่งกำลังและซ่อมบำรุง ภารกิจและสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ และสิ่งอุปกรณ์ที่กองทัพบกมอบหมายให้รับผิดชอบ โดยส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 สายแพทย์ ให้แก่กองบัญชาการช่วยรบ เฉพาะครุภัณฑ์สายแพทย์ และให้แก่ มณฑลทหารบก (โรงพยาบาลกองทัพบก) เฉพาะยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลือง และซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ให้แก่กองบัญชาการช่วยรบ
- 3.2 กองบัญชาการช่วยรบ มีหน้าที่ส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ประเภท 2 และ 4 สายแพทย์ (เวินยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลือง) ซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ให้แก่หน่วยในพื้นที่
- 3.3 มณฑลทหารบก (โรงพยาบาลกองทัพบก) มีหน้าที่ส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ (ยาและเวชภัณฑ์) สนับสนุน ให้กับหน่วยทหารในพื้นที่รับผิดชอบ

4. ระเบียบและคำสั่งกองทัพบกที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ประกอบด้วย คำสั่งกองทัพบก ที่ 487/2543 ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2543

ปัจจุบันใช้ คำสั่งกองทัพบกที่ 333/2562 ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ.2562 แทน ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยความรับผิดชอบในสิ่งอุปกรณ์ พ.ศ.2555 ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการส่งกำลัง สิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 พ.ศ.2534 ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการซ่อมบำรุง ยุทโธปกรณ์ พ.ศ.2524 และระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ พ.ศ. 2557¹⁸

ตามคำสั่งกองทัพบก ที่ 487/2543 ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2543 ได้กำหนดหลักการส่งกำลังบำรุง หรือ นโยบายในการส่งกำลังบำรุงของกองทัพบก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านส่งกำลังบำรุงยึดถือเป็นแนวทางในการทำงาน ประกอบด้วย การรวมการสนับสนุน หมายถึงการรวมขีดความสามารถในการสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุงของหน่วยสนับสนุนทั้งปวง ไปสนับสนุนหน่วยทางยุทธวิธีให้สามารถ ปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบ, การสนับสนุนจากข้างหลังไปข้างหน้า หมายถึง หน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุงที่อยู่ในเขตหลัง หรือใกล้กับฐานการส่งกำลังบำรุงจะต้องให้การสนับสนุนแก่หน่วยที่อยู่ใกล้พื้นที่การรบตามลำดับ เพื่อเป็นการลดภาระงานด้านการส่งกำลังบำรุงของหน่วยรองให้มากที่สุด, ความเชื่อถือได้ หมายถึง หน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุงจะต้องมีขีดความสามารถ ซึ่งทำให้หน่วยรับการสนับสนุนมีความมั่นใจได้ว่าจะได้รับการสนับสนุน ได้ตามเวลาและสถานที่ที่ได้วางแผนไว้ ในการนี้จำเป็นต้องมีแหล่งสนับสนุนสำรองและแผนสำรองไว้ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น จะต้องป้องกันแหล่งสนับสนุนของตนจากการสูญหายจากสาเหตุต่างๆ ตลอดจนการใช้อย่างไม่ประหยัด, ความง่าย หมายถึง ความยุ่งยาก สลับซับซ้อนเกี่ยวกับระบบการส่งกำลังบำรุง จะต้องมีน้อยที่สุด ระบบการส่งกำลังบำรุงที่ดีควรหลีกเลี่ยงแบบพิมพ์ที่ต้องกรอกข้อความต่างๆ, การทันเวลา หมายถึง การส่งกำลังบำรุงจะต้องมีและใช้ได้ ในปริมาณที่ต้องการ ณ เวลาและสถานที่ที่กำหนด, การได้ส่วนสัมพันธ์ การจัดหน่วยส่งกำลังบำรุงต้องให้เหมาะสมกับความต้องการในการสนับสนุน ไม่น้อยเกินไปจนทำให้ส่วนดำเนินกลยุทธ์ต้องเสียภารกิจทางยุทธการเพราะขาดการสนับสนุนที่เพียงพอ, อำนาจหน้าที่ หมายถึง ถึงแม้ความรับผิดชอบทางการส่งกำลังบำรุงจะเป็นความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาแต่เพียงผู้เดียว แต่ควรมอบอำนาจหน้าที่ให้กับผู้บังคับหน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุงให้เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จ และมีความอ่อนตัวพอสมควร, ความปลอดภัย หมายถึง การสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุงต้องไม่ถูกขัดขวางอย่างรุนแรงด้วยการกระทำของข้าศึก, และความประหยัด หมายถึง

การใช้กำลังพล สิ่งอุปกรณ์ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งกำลังบำรุง
เท่าที่จำเป็นให้คุ้มค่ามากที่สุด

จากสภาวะแวดล้อมของกองทัพบกที่กล่าวมาแล้ว เห็นได้ว่ากรมแพทย์ทหารบก ต้อง
พัฒนาแนวทางในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ จากระเบียบและคำสั่ง
กองทัพบก ข้างต้นเพื่อทำให้สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์มีความพร้อมใช้ จะทำให้หน่วยทหาร
ในกองทัพบกมีความพร้อมด้านสิ่งอุปกรณ์/ยุทโธปกรณ์สายแพทย์ และหากหน่วยทหาร
มีความพร้อมด้านสิ่งอุปกรณ์/ยุทโธปกรณ์สายอื่นๆ ด้วย ตามอัตราการจัดยุทโธปกรณ์
ที่กำหนด เมื่อรวมกับความพร้อมด้านกำลังพล จะทำให้หน่วยทหารในกองทัพบกมี
ขีดความสามารถตามที่กำหนดไว้ในอัตราการจัดยุทโธปกรณ์ และพร้อมตอบสนองต่อ
ภารกิจความมั่นคงตามที่กองทัพบกมอบหมายต่อไป

5. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ประกอบด้วย โรงพยาบาลกองทัพบก หน่วยใช้ของกองทัพบก และกองทัพบก ดังนี้

5.1 โรงพยาบาลกองทัพบก และหน่วยใช้ของกองทัพบก คาดหวังจากระบบการ
ส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ คือ ได้รับสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เช่น
ครุภัณฑ์สายแพทย์ หรือ ยาและเวชภัณฑ์ที่ครบตามจำนวน ถูกต้องตามความ
ต้องการ มีคุณภาพและมีอายุใช้งานนาน ความรวดเร็วในการได้รับสิ่งอุปกรณ์สาย
แพทย์ภายหลังการเบิก ความรวดเร็วในการได้รับเอกสารหรือผลผลิตที่ได้จากการ
ซ่อมบำรุงและจำหน่าย เช่น สิ่งอุปกรณ์ที่ซ่อมเสร็จแล้ว เอกสารผลการตรวจสภาพ
สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ โดยแนวทางและวิธีสื่อสารระหว่างกัน ได้แก่ ใบเบิก ใบส่ง
ซ่อม ใบรายงานขออนุมัติจำหน่าย วิธีการส่งเอกสาร โดยมีผลผลิต คือ สิ่งอุปกรณ์
สายแพทย์ เช่น ครุภัณฑ์สายแพทย์ หรือ ยาและเวชภัณฑ์

5.2 กองทัพบก คาดหวังจากระบบการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ว่า
หน่วยของกองทัพบกได้รับการสนับสนุนสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ตรงตามความ
ต้องการ ที่กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็ความต้องการตามอัตราการจัด ความต้องการ
ทดแทนก็ตาม และการได้มาซึ่งสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ ปฏิบัติตามระเบียบกองทัพบก
ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว และหน่วยของกองทัพบก รับสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ได้รับ
การแจกจ่ายแล้วไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดย

แนวทางและวิธีสื่อสารระหว่างกัน ได้แก่ ระเบียบกองทัพบกตามที่ได้กล่าวไปแล้ว การอนุมัติและการรายงานต่างๆ ปัญหาข้อขัดข้องกับการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่ง อุปกรณ์สายแพทย์ที่เกิดขึ้น โดยมีผลผลิต คือความพึงพอใจของกองทัพบกต่อกรม แพทย์ทหารบก จากการใช้ระบบการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์

6. สภาพปัญหาด้านภาวะแวดล้อม ประกอบด้วย ปัญหาของหน่วยใช้และหน่วย สนับสนุน มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยใช้ ยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลือง สำหรับการฝึก ตามวงรอบประจำปี เป็นยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลือง ที่กองทัพบกจัดสรรให้กับ หน่วยใช้ในรูปของเครดิต (วงเงินค่ายาและเวชภัณฑ์) โดยกองทัพบกมีแนวความคิด ว่า เมื่อหน่วยใช้เป็นหน่วยรับการฝึกตามวงรอบประจำปี ในการจัดกำลัง หน่วย สายแพทย์ของหน่วยรับการฝึกตามวงรอบประจำปีจะต้องจัดสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ และนำไปฝึกด้วย เช่น ชุดปฐมพยาบาลช่วยชีวิตฉุกเฉินประจำกายทหาร ชุด กระเป๋าพยาบาลกองร้อย ซึ่งประกอบด้วย ยาและเวชภัณฑ์ใช้ในสนาม ได้แก่ ยาฉีดยา น้ำเกลือ เป็นต้น ในการดำเนินการ กรมแพทย์ทหารบก กำหนดให้ หน่วยรับการฝึกตามวงรอบประจำปี เบิกยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์ ตาม เครดิตที่ได้รับการจัดสรร จากโรงพยาบาลกองทัพบก เพื่อไปทดแทนที่ได้ใช้ไปใน ระหว่างการฝึก ไม่ว่าจะ เป็น ยาฉีดยา น้ำเกลือ แต่ทั้งนี้กองทัพบกไม่บังคับว่าหน่วย รับการฝึกจะต้องใช้ยาและเวชภัณฑ์ในกรณีดังกล่าวในการฝึกเท่านั้น แต่สามารถใช้ ยาและเวชภัณฑ์ดังกล่าว เพื่อรักษากำลังพลที่เข้ารับการฝึกเจ็บป่วยเล็กน้อยได้ และสามารถใช้อุปกรณ์ยาและเวชภัณฑ์ในกระเป๋าพยาบาลกองร้อย ไม่ให้ หมดอายุในที่ตั้งปกติ และบริหารชุดปฐมพยาบาลช่วยชีวิตฉุกเฉินประจำกายทหาร ให้สามารถมีใช้ได้ตลอด ซึ่งปัจจุบันเจ้าหน้าที่สายแพทย์บางส่วนยังขาดความเข้าใจ อย่่างไรก็ตาม ในแต่ละปีโรงพยาบาลกองทัพบกที่ให้การสนับสนุนโดยตรงต่อหน่วย รับการฝึกในพื้นที่ จะเข้าไปตรวจสอบยาและเวชภัณฑ์ดังกล่าว ณ ที่ตั้งหน่วย และ ให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่สายแพทย์ในการบริหารจัดการ ทำให้ตรวจไม่พบยา หมดอายุ หรือตรวจพบน้อยหาก โรงพยาบาลกองทัพบกที่ให้การสนับสนุนโดยตรง ต่อหน่วยรับการฝึกในพื้นที่ตรวจสอบไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ยังมี ยาและเวชภัณฑ์ สิ้นเปลืองในชุดเครื่องมือแพทย์อื่น ชุดเครื่องมือแพทย์อื่น ตัวอย่างเช่น ชุด

เครื่องมือเวชภัณฑ์ห้องตรวจโรคสนามเสริม หรือชุดเสริมกระเป๋านายสิบพยาบาล กองร้อย (ชุด 4400), ชุดเครื่องมือศัลยกรรมและอุปกรณ์เพิ่มเติมพยาบาลสนาม (4200), ชุดเครื่องมือเวชภัณฑ์ห้องตรวจโรคสนาม (ชุด 1500) เป็นต้น ชุดเครื่องมือแพทย์ดังกล่าว โดยปกติจะไม่ใช้ในการฝึกตามวงรอบประจำปี แต่จะใช้ในกรณีการจัดกำลังขั้นแผนป้องกันประเทศ โดยในระหว่างปี พ.ศ.2559-2561 ชุดตรวจบัญชีคุมของกรมแพทย์ทหารบก (จัดโดยกองส่งกำลังบำรุง) ได้ตรวจสอบยาและเวชภัณฑ์สายแพทย์ในชุดเครื่องมือแพทย์ดังกล่าวในหน่วยใช้ระดับกองพันใน 5 กองพลทหารราบ แล้วพบว่าล้าวนแต่หมดอายุทั้งสิ้น แต่หน่วยไม่ทราบวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องจึงเก็บยาและเวชภัณฑ์ดังกล่าวไว้ในชุดเครื่องมือแพทย์นั้นๆ เนื่องจากเป็นส่วนของครุภัณฑ์นั่นเอง

- 6.2 ปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยสนับสนุน การส่งซากสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ปัญหาใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นกับซากสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ คือ มณฑลทหารบก หลายหน่วยไม่ปฏิบัติตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ พ.ศ.2557¹⁸ กล่าวคือ ระเบียบกำหนดให้ มณฑลทหารบก, กองบัญชาการช่วยรบ และกรมฝ่ายยุทธบริการ จัดตั้งตำบลดรรวมสิ่งอุปกรณ์จำหน่าย โดย ข้อ 39.3 ตำบลดรรวมสิ่งอุปกรณ์จำหน่ายรับสิ่งอุปกรณ์หรือซากสิ่งอุปกรณ์ทุกสายงาน เว้น ตำบลดรรวมสิ่งอุปกรณ์จำหน่าย ที่จัดตั้งโดยกรมฝ่ายยุทธบริการ ที่รับผิดชอบในสิ่งอุปกรณ์ ให้รับเฉพาะสิ่งอุปกรณ์หรือซากสิ่งอุปกรณ์ในความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม มณฑลทหารบก มักอ้างว่าหน่วยไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ จึงไม่สามารถรับซากสิ่งอุปกรณ์ดังกล่าวได้ และขอให้นำซากดังกล่าวไปส่งยังตำบลดรรวมสิ่งอุปกรณ์จำหน่าย ที่จัดตั้งโดยกองบัญชาการช่วยรบ หรือกรมแพทย์ทหารบก ต่อไป ทำให้หน่วยใช้ หรือโรงพยาบาลกองทัพบกที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของมณฑลทหารบก ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนซากสิ่งอุปกรณ์ อย่างไม่จำเป็น

การประเมินปัจจัยนำเข้าและสภาพปัญหา

1. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระบบการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ การส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องพิจารณาจากความพร้อมของเจ้าหน้าที่ จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่างานส่งกำลัง

บำรุงในสายงานต่างๆ มักขาดแคลนเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับผู้ปฏิบัติงาน¹⁹
งานสายแพทย์ ก็เช่นเดียวกัน

2. เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น รถยก แผ่นรองยกขน ชั้นวางของ เครื่องมือซ่อมบำรุง เครื่องมือตรวจวัด เครื่องมือสอบเทียบเครื่องมือแพทย์ต่างๆ แต่ไม่รวมวัสดุสนับสนุนงานการจัดการคลังและการขนส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ต่างๆ เช่น ที่เย็บกระดาษ สี ไม้กวาด เป็นต้น ถึงแม้จะมีการจัดหาให้ตามอัตราการจัดยุทธศาสตร์ แต่เนื่องจากเครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นสิ่งอุปกรณ์สายงานอื่น ซึ่งมีกรมฝ่ายยุทธบริการอื่นเป็นหน่วยสนับสนุน โดยในห้วงเวลาที่ผ่านมามีปัญหาด้านงบประมาณ ทำให้การซ่อมบำรุง หรือการจัดหาเพิ่มเติมในสิ่งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกดังกล่าว ยังคงเป็นปัญหา

3. ด้านของงบประมาณ หมายถึงงบประมาณที่ใช้จัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เข้าในระบบส่งกำลัง กรมแพทย์ทหารบกได้รับการสนับสนุนงบประมาณการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เพื่อแจกจ่าย การจัดหาครุภัณฑ์สายแพทย์ การจัดหาสิ่งอุปกรณ์สนับสนุนงานการจัดการคลังและการขนส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ การซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ และการบริการด้านการส่งกำลังบำรุงสายแพทย์ เจ้ากรมแพทย์ทหารบก โดยคำแนะนำของกองส่งกำลังบำรุงสามารถปรับแผนงานดังกล่าวให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมต่างๆ ที่กล่าวไปแล้วได้นอกจากนี้ กรมแพทย์ทหารบกยังมีเงินรายรับของสถานพยาบาลกองทัพบก ที่มีวัตถุประสงค์การใช้เงินหลักในการเสริมสร้างหน่วยรักษาพยาบาลของกองทัพบกขนาดเล็ก แต่กรมแพทย์ทหารบกสามารถใช้เงินรายรับของสถานพยาบาลกองทัพบกสนับสนุนงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ได้ในบางโอกาส แต่สภาพปัญหาด้านงบประมาณปัจจุบันผู้วิจัยพบว่า ในการสนับสนุนยาและเวชภัณฑ์ หน่วยใช้แต่ละหน่วยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากงานหรือโครงการต่าง ๆ ครอบคลุม ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าของงานหรือโครงการได้กำหนดวงเงินงบค่ายาและเวชภัณฑ์ แต่ความเพียงพอ เป็นเรื่องของหน่วยใช้ในการบริหารจัดการ และหน่วยใช้สามารถเสนอความต้องการเพิ่มเติม ให้เจ้าของงานหรือโครงการทราบโดยตรงได้ โดยกรมแพทย์ทหารบกเป็นเพียงหน่วยจัดหาและแจกจ่ายเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เรื่องเจ้าหน้าที่สายแพทย์ที่ปฏิบัติในด้านการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ และเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ ในส่วนของกรมแพทย์ทหารบก และโรงพยาบาลกองทัพบก ผู้วิจัยพิจารณาแล้วยังมีปัญหาน้อยเมื่อเทียบกับ ในกองบัญชาการช่วยรบ หรือ กรมสนับสนุน กองพลทหารราบ จึงทำให้การส่งกำลังและซ่อมบำรุงในระดับสนับสนุนโดยตรง และสนับสนุนทั่วไปยังคงเป็นปัญหา

การบริหารงบประมาณเพื่อการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์แจกจ่าย ผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบัน กองส่งกำลังบำรุงยังไม่มีแนวความคิดในการวางแผนการจัดหาที่ชัดเจน การจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ไม่ว่าจะเพิ่มเติมตามอัตราการจัด ทดแทนการจำหน่าย ทดแทนสิ่งอุปกรณ์ที่ล้าสมัย ยังดูจากวงเงินคงเหลือจากงานประจำในงบส่งกำลังและซ่อมบำรุงประจำปี แต่ละปีการวางแผนการจัดหาทำด้วยอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่มีเวลาไตร่ตรองพิจารณา จึงเพียงแค่ทำแผนจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เพิ่มเติมตามอัตราการจัดเท่านั้น ไม่มีการจัดทำคุณลักษณะเฉพาะสิ่งอุปกรณ์ที่ทันสมัยล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักในการจัดหา และแจกจ่ายให้กับหน่วย หรือการจัดทำโครงการจัดหาสิ่งอุปกรณ์เพื่อวัตถุประสงค์ในระยะยาว

การประเมินกระบวนการและสภาพปัญหา

1. **หน่วยของกองทัพบก** ในสายงานการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ตั้งแต่ กรมแพทย์ทหารบก โดย กองส่งกำลังบำรุง (ฝ่ายเสนาธิการ) หน่วยปฏิบัติด้านการสนับสนุน ประกอบด้วย กองคลังแพทย์, โรงพยาบาลกองทัพบก, กองบัญชาการช่วยรบ (กองพันทหารเสนารักษ์), กองพล (กรมสนับสนุน) และหน่วยใช้ ตามแผนภาพที่ 1 แต่ละหน่วยถูกกำหนดให้มีขึ้น ตามอัตราการจัดของกองทัพบก
2. **กระบวนการทำงาน** งานส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ หน่วยของกองทัพบกข้างต้น ถูกกำหนดให้ดำเนินกิจกรรมย่อยตามระเบียบ และคำสั่งกองทัพบก ที่กล่าวมาแล้ว โดยกรมแพทย์ทหารบก ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อขัดข้องในการปฏิบัติเรื่อยมาตามลำดับเพื่อให้เกิดความสะดวกปฏิบัติงาน ปัจจุบันตามแนวทางส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์แผนภาพที่ 1

3. ปัญหาต่อเนื่องจากการส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เทคโนโลยีสูง กรณีที่ กรมแพทยทหารบกจัดหาสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 สายแพทย์ (ครุภัณฑ์สายแพทย์) ที่มีเทคโนโลยีสูง เช่น เครื่องกระตุ้นหัวใจ, เครื่องช่วยหายใจ หรือรถยนต์พยาบาล หากจัดส่งตามสายการส่งกำลัง อาจส่งผลให้สิ่งอุปกรณ์นั้นเกิดความชำรุดได้ จากการยกขนและขนส่งหลายช่วง รวมถึงการจัดส่งตามสายการส่งกำลัง ตัวแทนจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ไม่ได้ส่งโดยตรงให้กับผู้ใช้งานจริงในหน่วยใช้ เพื่อเรียนรู้วิธีการใช้งาน การปรับบัตินำรุงรักษาและการซ่อมบำรุงในระดับผู้ใช้งาน จะเป็นประโยชน์กับหน่วยใช้มากกว่า กรมแพทยทหารบกได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ และพยายามปรับแก้ไขโดยการส่งสิ่งอุปกรณ์ประเภทดังกล่าวโดยตรงให้กับหน่วยใช้ และให้ทำการตรวจรับโดยตรงที่หน่วยใช้เลย ส่วนกระบวนการเอกสาร เช่น การจัดทำใบเบิก กรมแพทยทหารบกจะดำเนินการให้กับหน่วยสนับสนุนทั่วไป ในภายหลังจากการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

ถึงแม้ว่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ แต่กลับมีปัญหามาต่อเนื่องจากอื่นเกิดขึ้น จากที่หน่วยใช้รับสิ่งอุปกรณ์โดยตรง คือเรื่องการขึ้นบัญชีคุมสิ่งอุปกรณ์ที่มาจากการจัดหาหรือการขึ้นบัญชีคุมสิ่งอุปกรณ์ประกอบชุดไม่ครบถ้วน รวมถึงการติดตามเอกสาร เช่น ใบเบิก ใบตรวจรับ ส่งผลต่อเนื่องมายังการโอนสินทรัพย์ที่ได้จากการจัดหา ทั้งนี้สาเหตุเกิดเนื่องจากความเข้าใจผิดของหน่วยใช้ ที่คิดว่าหน่วยจัดหาและแจกจ่าย (กรมแพทยทหารบก) ดำเนินการให้แล้ว แต่หน่วยจัดหาและแจกจ่าย (กรมแพทยทหารบก) คิดว่าให้แจกจ่ายไปก่อน และให้หน่วยใช้ดำเนินการรายงานขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

4. ปัญหาจากระบบงานคลังของหน่วยสนับสนุน ที่ทำให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการบริหารยาและเวชภัณฑ์ในหน่วยใช้สาเหตุหนึ่ง คือในการจัดซื้อยาของกรมแพทยทหารบก กำหนดให้ผู้แทนจำหน่ายจัดส่งยาที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 2 ปี 8 เดือนในวันตรวจรับ แต่เมื่อยาเข้าคลังของกองคลังแพทย์แล้ว เจ้าหน้าที่จะใช้ระบบ First in First out เพื่อจ่ายให้กับโรงพยาบาลกองทัพบก หรือหน่วยใช้ในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑลที่เบิกยามา ดังนั้นจึงทำให้เกิดบ่อยครั้ง หน่วยเบิกจะได้รับยาที่มีอายุคงเหลือน้อยกว่า 2 ปี 8 เดือน และในกรณีเบิกในรายการที่มีการหมุนเวียนน้อย อายุยาคงเหลือยิ่งน้อยกว่า เมื่อโรงพยาบาลกองทัพบกแจกจ่ายยาให้กับหน่วยใช้ เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลกองทัพบกจะใช้ระบบ First in First out เพื่อจ่ายให้กับหน่วยใช้เช่นเดียวกัน ท้ายที่สุด

หน่วยใช้จะได้รับยาที่มีอายุคงเหลือไม่มาก ผู้วิจัยเคยได้รับข้อมูลพบว่าหน่วยใช้เคยได้รับยาเครดิตที่มีอายุคงเหลือไม่ถึง 1 ปีด้วย

5. ปัญหาเรื่องสิ่งอุปกรณ์ล้ำสมัย หรือไม่ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันที่อยู่ในหน่วยใช้ แต่หน่วยใช้ไม่สามารถส่งคืนกลับมายังกรมแพทย์ทหารบกตามสายการส่งกำลังได้ เช่น ท่อแก๊สออกซิเจนขนาด 95 แกลลอน (หัวต่อไม่เป็นมือหมุน) โคมไฟผ่าตัดสนามที่ใช้ไฟขนาด 110 โวลต์ ชุดเผือกเทเลสโคปที่ปัจจุบันไม่สามารถจัดหาทดแทนในแบบเดียวกันได้ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการวางแผนในการจัดหาในชั้นของกรมแพทย์ทหารบก และเหตุผลความจำเป็นในการจัดหาทดแทน ปัญหาความพร้อมรบของสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่จะลดลงจากการส่งคืนสิ่งอุปกรณ์ รวมถึงแนวความคิดในการใช้กำลังของกองทัพบก ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยใช้ระดับหมวดเสนารักษ์ กองร้อยเสนารักษ์ และหน่วยเสนารักษ์ควรมีสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์แบบใดจึงจะมีความเหมาะสมและไม่ล้ำสมัย

6. ปัญหาเรื่องการขนส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ในการขนส่งยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์ ตามใบเบิก จากกรมแพทย์ทหารบกไปยังโรงพยาบาลกองทัพบก ปัจจุบันกองทัพบกใช้ระบบขนส่งของกรมการขนส่งทหารบก²⁰ โดยเริ่มจากกองคลังแพทย์ จะออกใบขอการขนส่ง ให้กรมการขนส่งทหารบก โดยศูนย์การเคลื่อนย้ายกองทัพบก และเมื่อศูนย์การเคลื่อนย้ายกองทัพบกรับเอกสารแล้ว จะจัดห้วงเวลามารับสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ณ กองคลังแพทย์ เพื่อไปบริหารจัดการขนย้ายไปยังโรงพยาบาลกองทัพบก และหน่วยใช้ในพื้นที่ต่างๆ ร่วมกับสิ่งอุปกรณ์สายงานอื่นๆ ด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจ้างเหมาผู้ประกอบการขนส่ง หรือโดยยานพาหนะของกรมการขนส่งทหารบกเอง จากสถิติที่ผ่านมาถือว่า การขนส่งวิธีการนี้มีความรวดเร็วในระดับหนึ่ง และข้อดีคือกรมแพทย์ทหารบกไม่ต้องขนส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เอง อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการส่งยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์จำนวนน้อย และปริมาณไม่มาก การเลือกใช้วิธีส่งผ่านศูนย์การเคลื่อนย้ายกองทัพบก ในมุมมองของกองทัพบกอาจไม่มีความคุ้มค่า เนื่องจากศูนย์การเคลื่อนย้ายกองทัพบก จำเป็นต้องรอให้สิ่งอุปกรณ์ต่างๆ มีความเพียงพอ ในระดับที่สามารถพิจารณาวิธีการที่มีความเหมาะสม แต่ในมุมมองของโรงพยาบาลกองทัพบก อาจคิดว่าได้รับสิ่งอุปกรณ์ล่าช้าเกินไป

ปัญหาหนึ่งที่เคยเกิดขึ้น คือการเสียหายของยาและเวชภัณฑ์ที่เกิดจากการขนส่งโดยวิธีใช้ยานพาหนะของกรมการขนส่งทหารบกส่งสิ่งอุปกรณ์ แทนการจ้างเหมาผู้ประกอบการขนส่ง ศูนย์การเคลื่อนย้ายกองทัพบก เลือกใช้วิธีการนี้เพราะเป็นการขนส่งเร่งด่วน และเป็นช่วงปลายปีงบประมาณ แต่การขนส่งในวิธีการนี้ไม่มีระบบรับประกันความเสียหาย ซึ่งกรมการขนส่งทหารบก รับผิดชอบปัญหาดังกล่าวแล้ว และได้กำหนดวิธีการขนส่งยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองให้มีความเหมาะสม เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

- 7. ปัญหาวงเงินการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์** การซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เป็นการปฏิบัติตามระเบียบกองทัพบกกว่าด้วยการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ พ.ศ. 2524⁹ อย่างไรก็ตาม การส่งซ่อมสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ไม่สามารถซ่อมได้ เช่น สิ่งอุปกรณ์ที่ทำจากแก้ว ยาง ไม้ ไม่เกิดประโยชน์ และทำให้การซ่อมสิ่งอุปกรณ์มีขั้นตอนทางเอกสารมากเกินไป รวมถึงการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ชำรุดซ่อม ไม่คุ้มค่า ปัจจุบันใน ประภาศกรมแพทย์ทหารบก เรื่องแนวทางการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ พ.ศ.2544 ยึดถือวงเงินตรวจสภาพที่ต่ำ ทำให้หน่วยสนับสนุนโดยตรง หรือหน่วยสนับสนุนทั่วไป ไม่สามารถดำเนินการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ให้กับหน่วยใช้ หรือโรงพยาบาลกองทัพบกได้ในบางรายการ หน่วยใช้ หรือโรงพยาบาลกองทัพบกจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์มายังกรมแพทย์ทหารบกเพื่อตรวจสภาพ และขนกลับ หรือหากไม่ขนกลับ ก็เป็นภาระให้กรมแพทย์ทหารบกดูแลสิ่งอุปกรณ์ชำรุดนั้น จนกว่าจะถึงขั้นตอนจำหน่าย ซึ่งใช้เวลานาน และเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับ กรมแพทย์ทหารบก ด้วยอีกทางหนึ่ง

การประเมินผลผลิต

แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ มีผลผลิตคือโรงพยาบาลกองทัพบก หรือหน่วยใช้ได้รับสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ ยุทโธปกรณ์สายแพทย์ หรือยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองต่างๆ ตรงตามความต้องการ หรือสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ซ่อมบำรุงเสร็จแล้ว ซึ่งผลลัพธ์ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยใช้ให้มี

ความพร้อมของเครื่องมือ ยุทโธปกรณ์สายแพทย์ รวมทั้งสนับสนุนการบริหารจัดการ สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ประเภท ยาและเวชภัณฑ์ ของหน่วยให้มีความพร้อมใช้ได้ตลอด

มีงานวิจัยของ พล.อ.จักรี ตันติพงศ์²¹ ได้ทำการวิจัยการประเมินประสิทธิผลระบบส่ง กำลังสิ่งอุปกรณ์สิ้นเปลืองสายแพทย์ตามระบบสนับสนุนเป็นพื้นที่ พบว่า ค่าเฉลี่ย ประสิทธิภาพในภาพรวมจะอยู่ในเกณฑ์สูง และส่วนการส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์อื่น และการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ยังไม่มีผลการประเมินผล

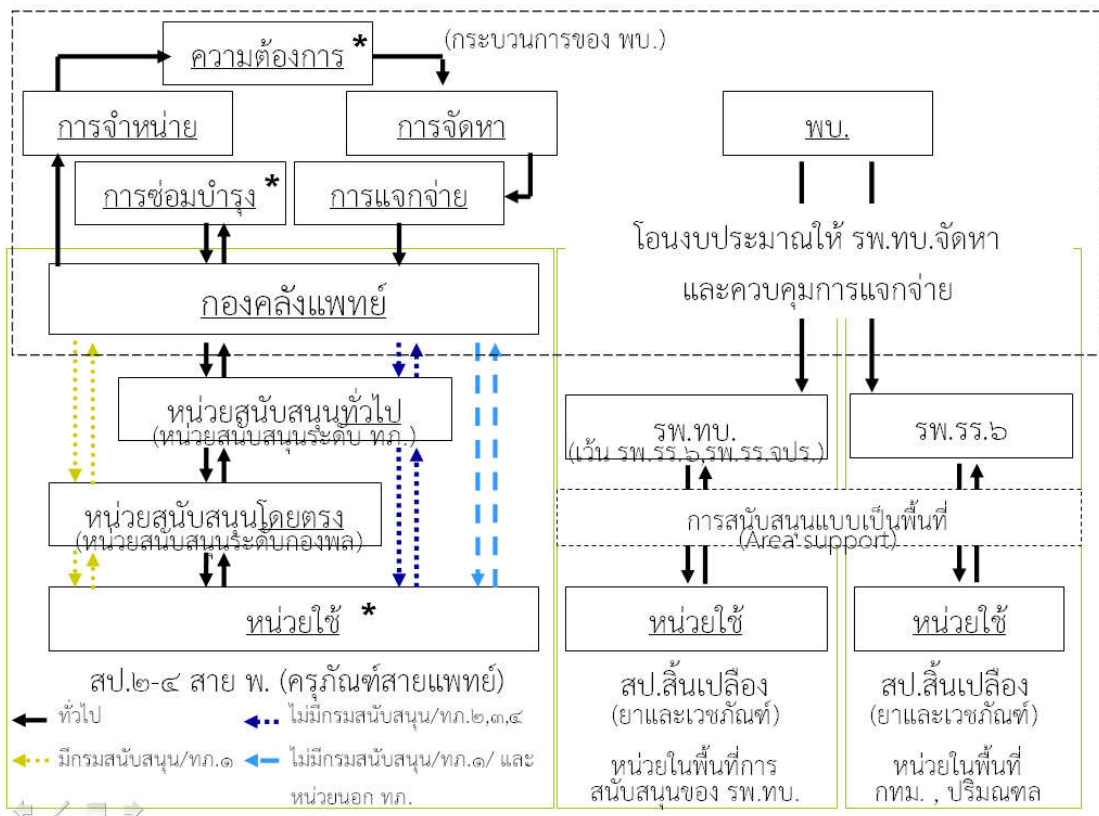
การพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์

แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นที่แน่ชัดแล้วยังสามารถ ตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก แต่จากการประเมิน และสภาพปัญหา เห็นว่ายังพบข้อขัดข้อง และผู้วิจัยขอเสนอแนวทางพัฒนาจากสภาพปัญหาดังนี้

1. การปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความเหมาะสมตามหลักการส่งกำลังบำรุง เพื่อ แก้ปัญหาจากระบบงานคลังของหน่วยสนับสนุน ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการ บริหารยาและเวชภัณฑ์ในหน่วยใช้ ที่มีสาเหตุมาจากการได้รับการสนับสนุนยาที่มีอายุ คงเหลือน้อย หรือน้อยกว่า 1 ปี

1.1 ยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลือง เป็นสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่โรงพยาบาลกองทัพบก จัดซื้อจัดหาเป็นประจำ ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากหลักการส่งกำลังบำรุง หรือนโยบาย ในการส่งกำลังบำรุงของกองทัพบก เรื่องความง่าย หมายถึง ความยุ่งยาก สลับซับซ้อนเกี่ยวกับระบบการส่งกำลังบำรุง จะต้องมึนน้อยที่สุด การทันเวลา หมายถึง การส่งกำลังบำรุงจะต้องมีและใช้ได้ในปริมาณที่ต้องการ ณ เวลาและ สถานที่ที่กำหนด และความประหยัด หมายถึง การใช้กำลังพล สิ่งอุปกรณ์ การ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งกำลังบำรุงเท่าที่จำเป็น ให้คุ้มค่า มากที่สุด จึงเห็นได้ว่า เพื่อให้การสนับสนุนผ่านหน่วยระดับคลังน้อยลง หน่วยใช้จึง จะได้รับยาที่มีอายุคงเหลือนานขึ้น หรือใกล้เคียง 2 ปี 8 เดือน ทั้งนี้โดย (1) การ โอนงบประมาณค่ายาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองที่สนับสนุนหน่วยใช้ ไปให้ โรงพยาบาลกองทัพบกดำเนินการจัดหาและแจกจ่าย แทนกรมแพทย์ทหารบก จัดหาและแจกจ่าย ในทางปฏิบัติทำได้ 2 วิธี คือ โรงพยาบาลกองทัพบกดำเนินการ

จัดหา และขอเบิกเงินมายังกรมแพทย์ทหารบก หรือ โอนงบประมาณให้โรงพยาบาลกองทัพบกจัดหาและเบิกเงินเอง โดย (2) กรมแพทย์ทหารบก จัดทำระบบควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติของโรงพยาบาลกองทัพบก ในทางปฏิบัติกองส่งกำลังบำรุง ได้จัดทำแผนแจกจ่าย ส่งให้กับกองคลังแพทย์ เป็นหน่วยดำเนินการอยู่แล้ว แต่ระบบควบคุมดังกล่าวคือแผนแจกจ่าย ที่ส่งให้กับโรงพยาบาลกองทัพบกดำเนินการนั่นเอง ดังนั้นจึงไม่ต้องมีการเบิกยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองทดแทนที่รองจ่ายมายังกรมแพทย์ทหารบกอีกต่อไป จึงเห็นว่าการโอนงบประมาณค่ายาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองที่สนับสนุนหน่วยใช้ ไปให้โรงพยาบาลกองทัพบกดำเนินการจัดหาแทนกรมแพทย์ทหารบก เป็นกระบวนการหนึ่งที่ถูกวิสัยเห็นว่าการปรับกระบวนการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการส่งกำลังบำรุงเรื่องความง่าย ความทันเวลา และความประหยัด ซึ่งจะทำให้แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ มีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น ตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาใหม่

หมายเหตุ* หมายถึง 3 จุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุง

- 1.2 การปรับขั้นตอนการทำงานดังกล่าว จะมีผลต่อการปรับโครงสร้างการจัดหน่วยของ ของกรมแพทย์ทหารบก ในส่วนกองคลังแพทย์ ซึ่งหากได้การดำเนินการตามที่ได้กล่าวไปแล้ว กรมแพทย์ทหารบก อาจต้องมีการทบทวนภารกิจและการจัดหน่วยของกองคลังแพทย์ เช่นแผนกคลังยา หรือแผนกคลังเวชภัณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณงานที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย โครงสร้างการจัดของกองคลังแพทย์แบบใหม่ควรเป็นอย่างไร ต้องพิจารณาดำเนินการในโอกาสต่อไป
- 1.3 การปรับขั้นตอนการทำงานนี้ นอกจากจะแก้ไขปัญหาจากระบบงานคลังของหน่วยสนับสนุนแล้ว ยังแก้ไข้ปัญหาเรื่องการขนส่งสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เรื่องความล่าช้า หรือการชำรุดเสียหายของยาและเวชภัณฑ์ที่เกิดจากการขนส่งด้วยเนื่องจากเมื่อโรงพยาบาลเป็นหน่วยจัดหา กรมแพทย์ทหารบกจึงไม่ต้องส่งยาและเวชภัณฑ์ผ่านสายการขนส่งของกองทัพอีกต่อไป
- 2. การปรับแก้ไขวงเงินการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์** ในประกาศ พบ. เรื่องแนวทางการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ พ.ศ.2544 ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่ชำรุดของหน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลังให้มีความคล่องตัว โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้แก่ รายการสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ราคาสิ่งอุปกรณ์ ชีตความสามารถในการตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์ของหน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลัง พร้อมจัดทำข้อพิจารณาขออนุมัติเจ้ากรมแพทย์ทหารบก ในการแก้ไขประกาศ พบ. ดังกล่าวต่อไป
- 3. การปรับแผนงบประมาณให้สนับสนุนหรือตรงกับความต้องการของหน่วยใช้** โดยการวางแผนในการจัดหา โดยพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของสิ่งอุปกรณ์ เกี่ยวกับแนวคิดการใช้กำลังของกองทัพบก เหตุผลความจำเป็นในการใช้งาน สถานภาพความพร้อมรบของหน่วย และงบประมาณที่มีอยู่และสามารถจัดสรรได้ สำหรับใช้จัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ประเภทครุภัณฑ์ ทดแทนการจัดหาเพิ่มเติมเพื่อให้ครบตามอัตราการจัด หรือทดแทนการจำหน่าย หรือทดแทนการล้าสมัย วางแผนในการจัดทำคุณลักษณะเฉพาะสิ่งอุปกรณ์ใหม่ให้มีความทันสมัย ซึ่งจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า สามารถดำเนินการได้ทันที หน่วยจัดหาจึงจะดำเนินการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่มีความทันสมัยกว่าเดิม หรือได้รับการวางแผนไว้แล้ว นำส่งเข้าวงรอบการส่งกำลัง และแจกจ่ายให้กับหน่วยใช้ ตามแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ต่อไป

4. การปรับปรุงเพิ่มเติมอื่นๆ เช่น อบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยใช้ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการยาและเวชภัณฑ์ของหน่วย ไม่ว่าจะดำเนินการโดยกรมแพทยทหารบกเอง หรือโดยโรงพยาบาลกองทัพบกต่อหน่วยใช้ในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งกรมแพทย์ทหารบกต้องเตรียมงบประมาณในส่วนนี้ รวมถึงการทำหนังสือให้กับหน่วยสนับสนุนระดับมณฑลทหารบกทราบ เกี่ยวกับระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ พ.ศ.2557 เรื่องจัดตั้งตำบรวรรวมสิ่งอุปกรณ์จำหน่ายและการรับซาส่งอุปกรณ์สายแพทย์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน นอกจากนี้ ข้อขัดข้องในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เป็นเรื่องของการขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่สายการแพทย์ ซึ่งแก้ไขโดยการปรับแก้ไขโครงสร้างการจัดหน่วย รวมถึงการปรับอัตรากำลังพลให้มีความเหมาะสม จัดลำดับความเร่งด่วนทั้งการบรรจุ และการปรับเกลี้ยกำลังพลในหน่วยรวมถึงการจัดลำดับความเร่งด่วนของการสนับสนุนในระดับกรมแพทย์ทหารบก

จากแผนภาพที่ 2 ซึ่งได้เสนอแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ผู้วิจัยเห็นว่าจะเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ และจะทำให้เจ้าหน้าที่สายแพทย์และเจ้าหน้าที่ส่งกำลังบำรุงของหน่วยใช้ รวมถึงผู้ปฏิบัติในระบบส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์มีความพึงพอใจมากกว่าเดิม

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก มุ่งอธิบายการดำเนินงาน และค้นหาอุปสรรคในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จากการสำรวจสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการทำงาน ที่มีผลต่อการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ พบว่าการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ สามารถตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบก และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ 2 ที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงในระดับหนึ่ง แต่ยังคงพบปัญหาข้อขัดข้อง เช่น ยาหมดอายุในหน่วยใช้, การวางแผนการจัดหาสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ หรือการตรวจสอบสภาพสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เป็นต้น ซึ่งสามารถพัฒนาแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุง

สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์โดยพิจารณาลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การโอนงบประมาณค่ายาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองที่สนับสนุนหน่วยใช้ ไปให้โรงพยาบาลกองทัพบกดำเนินการจัดหาและแจกจ่าย การจัดทำระบบควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติของโรงพยาบาล การปรับปรุงภารกิจโครงสร้างของกองคลังแพทย์ให้ทันต่อสถานการณ์ พร้อมกับการอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่สายแพทย์ของหน่วยใช้ในเรื่องต่างๆ เช่น การบริหารยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์, ปรับแก้ไขวงเงินการตรวจสอบสภาพสิ่งอุปกรณ์ให้มีความเหมาะสม, ปรับแผนงบประมาณให้สนับสนุนหรือตรงกับความต้องการของหน่วยใช้ เพื่อให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะสามารถตอบสนองต่อภารกิจด้านความมั่นคงของกองทัพบกแล้ว ยังตอบสนองความต้องการของกองทัพบก และหน่วยใช้ในกองทัพบกได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ โดยกรมแพทย์ทหารบก เป็นหน่วยปฏิบัติดำเนินการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานตามวิธีการที่ได้นำเสนอไปแล้ว จะทำให้หน่วยใช้ได้รับยาและเวชภัณฑ์เร็วขึ้น ป้องกันการหมดอายุของยา ทำแผนการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่สายแพทย์ของหน่วยใช้ จะทำให้เจ้าหน้าที่สายแพทย์ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ปรับแก้ไขระเบียบต่างๆ โดยเฉพาะปรับแก้ไขวงเงินการตรวจสอบสภาพสิ่งอุปกรณ์ จะทำให้การกระบวนการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ปรับแผนงบประมาณ เพื่อให้หน่วยใช้ได้สิ่งอุปกรณ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้จึงจะเป็นประโยชน์กับหน่วยใช้ ส่วนข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ภารกิจและการจัดกองคลังแพทย์ กรมแพทย์ทหารบก ที่เหมาะสมจากการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน แนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ในสนาม หรือแนวทางการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์กรณีหน่วยทหารปฏิบัติภารกิจในต่างประเทศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ¹ โลกจิตติศาสตร์ตติสินแพ้ว ชนะในสงคราม.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <http://udonechamber.com/home/news-chamber/1588-1588.html>
- ² การส่งกำลังบำรุง.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <https://www.kpjhospital.com/Newsite/images/Documents/LearningPDF/km21.pdf>
- ³ ระบบส่งกำลังรวม.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <https://th.wikipedia.org/wiki/ระบบส่งกำลังรวม>
- ⁴ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) .[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF
- ⁵ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยความรับผิดชอบในสิ่งอุปกรณ์ พ.ศ.2555.
[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/manul14/kidjakanturpi/4.29.pdf>
- ⁶ หน้าที่และภารกิจของกรมแพทย์ทหารบก.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].
เข้าถึงได้จาก: <http://www.amed.go.th/2013-06-20-07-01-33>
- ⁷ ระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการส่งกำลังสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 พ.ศ.2534.
[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/manul14/kidjakanturpi/4.2.pdf>
- ⁸ คำสั่งกองทัพบก ที่ 487/2543 ลงวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2543.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/menuL8/manulrlf802.2.pdf>
- ⁹ ระเบียบกองทัพบกว่าด้วยการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ พ.ศ.2524.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: <http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/manul14/kidjakanturpi/4.17.pdf>
- ¹⁰ กองส่งกำลังบำรุง กรมแพทย์ทหารบก.คู่มือการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ (ยามปกติ) พ.ศ.2561.2561;37-80:119-133
- ¹¹ ประกาศกรมแพทย์ทหารบก เรื่องแนวทางการซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ พ.ศ. 2544 ลง 6 มิถุนายน 2544.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: http://www.geocities.ws/logistmed/pdf/2_3.pdf

- ¹² CIPP model .[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก:
<http://www.clinictech.most.go.th/online/filemanager/fileclinic/F1/files/cipp%20model.pdf>
- ¹³ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580).[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก:
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/051/T_0001.PDF
- ¹⁴ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2562-2565). [อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก:
http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/124/T_0034.PDF
- ¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก:
<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- ¹⁶ พระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551
https://library2.parliament.go.th/giventake/content_law/law010251-35.pdf
- ¹⁷ คำสั่งกองทัพบกที่ 333/2562 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2562.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก: http://www.geocities.ws/logistmed/pdf/1_2.pdf
- ¹⁸ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ พ.ศ.2557.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก:
<http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/manul14/kidjakanturpi/4.3.pdf>
- ¹⁹ สุปรีชา สุขอ่อน, พันเอก. การพัฒนางานด้านการส่งกำลังบำรุงของกรมการทหารสื่อสาร. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล].กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก ;2561
- ²⁰ ระเบียบ ทบ.ว่าด้วยการส่งและรับสิ่งอุปกรณ พ.ศ.2552.[อินเทอร์เน็ต].[เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2562].เข้าถึงได้จาก:
<http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/manul14/kidjakanturpi/4.8.pdf>
- ²¹ จักรี ตันติพงศ์, พันเอก. การประเมินประสิทธิภาพระบบส่งกำลังสิ่งอุปกรณสิ้นเปลืองสายแพทย์ ตามระบบสนับสนุนเป็นพื้นที่. [วิทยานิพนธ์].กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง; 2544.

ผนวก ก

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งกำลังบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์

สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ หมายถึง สิ่งอุปกรณ์ประเภท ยา เวชภัณฑ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ใช้ในการบริการทางการแพทย์ การศึกษาและการวิจัยทางการแพทย์ นอกจากนี้ สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ยังหมายความรวมถึง ชิ้นส่วนซ่อม ยาง และแบตเตอรี่ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิต สร้าง ทดสอบ ผูกอบรม ซ่อมบำรุง คู่มือการซ่อมบำรุง คู่มือการใช้งาน และเครื่องช่วยฝึก สำหรับสิ่งอุปกรณ์ที่กำหนดให้กรมแพทยทหารบกปฏิบัติตามหน้าที่ อีกด้วย โดยในงานวิจัยนี้ขอกล่าวเพียงเป็น 2 ประเภท คือ ครุภัณฑ์สายแพทย์ (หรือสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 ตามระเบียบกองทัพกว่าด้วยการส่งกำลังบำรุงสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 พ.ศ.2534) และยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์

สิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 ตามระเบียบกองทัพกว่าด้วยการส่งกำลังบำรุงสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 พ.ศ.2534 กำหนดความหมายของ **สิ่งอุปกรณ์ประเภท 2** หมายถึง สิ่งอุปกรณ์ที่อนุมัติให้หน่วยมีไว้ในครอบครองโดยระบุเป็นอัตราของหน่วย (อัตรากิจการจัดยุทโธปกรณ์:อจย. หรือ อัตราสิ่งอุปกรณ์:อสอ.) หรือบุคคล เช่น เครื่องแต่งกาย อาวุธ เครื่องมือ และชิ้นส่วนซ่อม เป็นต้น **สิ่งอุปกรณ์ประเภท 4** หมายถึง สิ่งอุปกรณ์ซึ่งมิได้ระบุไว้ในอัตราของหน่วย หรือมิได้จัดไว้เป็นสิ่งอุปกรณ์ตามประเภทอื่นๆ แต่อาจอนุมัติไว้ให้หน่วยมีไว้ในครอบครองตามความจำเป็น เช่นวัสดุในการก่อสร้าง และเครื่องปรับอากาศ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 จึงเป็นคำเรียกแทนสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอุปกรณ์ตามอัตราของหน่วย หรือมิได้กำหนดในอัตราของหน่วย (แต่ส่วนมากเป็นประเภทครุภัณฑ์) ที่ต้องนำเข้าสู่ระบบส่งกำลัง ตามระเบียบกองทัพกว่าด้วยการส่งกำลังบำรุงสิ่งอุปกรณ์ประเภท 2 และ 4 พ.ศ.2534

ยุทโธปกรณ์สายแพทย์ หมายถึง สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ที่ใช้ในทางทหาร (กำหนดให้สอดคล้องกับระเบียบกองทัพกว่าด้วยการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์ พ.ศ.2524)

การส่งกำลัง หมายถึง การปฏิบัติหรือการดำเนินการในเรื่องของ ความต้องการ การจัดหา การเก็บรักษาและการแจกจ่าย การจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์ ทั้งนี้หมายความรวมไปถึงการควบคุมการปฏิบัติหรือการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว ของสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์

การซ่อมบำรุง หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ที่มุ่งหมายจะรักษาอุปกรณ์ (หรือสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์) ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ หรือมุ่งหมายที่จะทำให้อุปกรณ์ที่ชำรุดกลับคืนมาอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ และให้หมายความรวมถึงการตรวจสอบ การทดสอบ การบริการ การซ่อมแก้ การซ่อมใหญ่ การซ่อมสร้าง การดัดแปลง และการซ่อมคืนสภาพ

คลัง หรือคลังสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ (หรือกองคลังแพทย์ ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมแพทย์ทหารบก) หมายถึง หน่วยงานของกองทัพบก ที่ปฏิบัติภารกิจหรือดำเนินการในเรื่อง การจัดทำความต้องการ การเก็บรักษาและแยกประเภทสิ่งอุปกรณ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน การรับ-จ่ายสิ่งอุปกรณ์ การซ่อมบำรุง และการจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์

หน่วยสนับสนุนทั่วไป (หรือหน่วยสนับสนุนทั่วไป สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์) หมายถึง หน่วยงานของกองทัพบก ที่มีภารกิจสนับสนุนหรือให้บริการในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ต่อหน่วยสนับสนุนโดยตรง

หน่วยสนับสนุนโดยตรง (หรือหน่วยสนับสนุนโดยตรง สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์) หมายถึง หน่วยงานของกองทัพบก ที่มีภารกิจสนับสนุนหรือให้บริการในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ โดยตรงต่อหน่วยใช้

หน่วยใช้ หมายถึง หน่วยงานของกองทัพบก ที่ได้รับสิ่งอุปกรณ์ตามอัตราการจัดและยุทธภัณฑ์ (อจย.) ,อัตราสิ่งอุปกรณ์ (อสอ.) หรืออนุมัติอื่นใดซึ่งได้รับประโยชน์จากการใช้สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์นั้นๆ

สายการส่งกำลัง หมายถึง ความสัมพันธ์ในทางการส่งกำลังระหว่างหน่วยสนับสนุนทางการกำลัง ประกอบด้วย คลังสายงาน หรือคลังของกรมฝ่ายยุทธบริการ หน่วยสนับสนุนโดยตรง หน่วยสนับสนุนทั่วไป และหน่วยใช้

การเบิกทดแทนการรองจ่าย หมายถึง การที่หน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลัง ซึ่งได้จ่ายสิ่งอุปกรณ์ในคลังของตน ให้กับหน่วยรับการสนับสนุนไปก่อน เบิกสิ่งอุปกรณ์กับหน่วยสนับสนุนทางการส่งกำลัง ที่เหนือกว่าตามสายการส่งกำลัง ตามรายการ จำนวน และวงเงิน ที่ได้ให้การสนับสนุนไปแล้ว หรือตามวงเงินที่ได้ให้การสนับสนุนไปแล้ว (สำหรับสายแพทย์มักใช้การเบิกทดแทนการรองจ่าย เฉพาะยาและเวชภัณฑ์ เท่านั้น)

ชุดเครื่องมือแพทย์ หมายถึง สิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ ตามอัตราการจัดยุทธโปกรณ์ มีความหมายตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ประกอบด้วยสิ่งอุปกรณ์หลายรายการ เรียกว่า **สิ่งอุปกรณ์ประกอบชุด** ส่วน

เครื่องมือแพทย์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ครุภัณฑ์ และสิ่งอุปกรณ์สิ้นเปลือง สิ่งอุปกรณ์สิ้นเปลือง ยังประกอบด้วยยาและเวชภัณฑ์สิ้นเปลืองสายแพทย์

วงเงินตรวจสภาพ หน่วยสนับสนุนโดยตรง หรือหน่วยสนับสนุนทั่วไป สามารถตรวจสภาพสิ่งอุปกรณ์ โดยลงบันทึกความเห็นว่าไม่สามารถซ่อมได้ หรือซ่อมไม่คุ้มค่าเห็นควรจำหน่าย ตามขีดความสามารถที่หน่วยสนับสนุนมี ปัจจุบันกำหนดเป็นวงเงิน เช่น หน่วยซ่อมบำรุงสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ของกองบัญชาการช่วยรบ มีอำนาจในการตรวจสภาพให้กับหน่วยสายแพทย์ในพื้นที่สนับสนุนของตน วงเงินไม่เกิน 150,000.-บาท ของราคาซื้อหรือได้มา

ผนวก ข

บัญชีรายการสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ระดับหมวดเสนารักษ์ กองพันทหารราบ

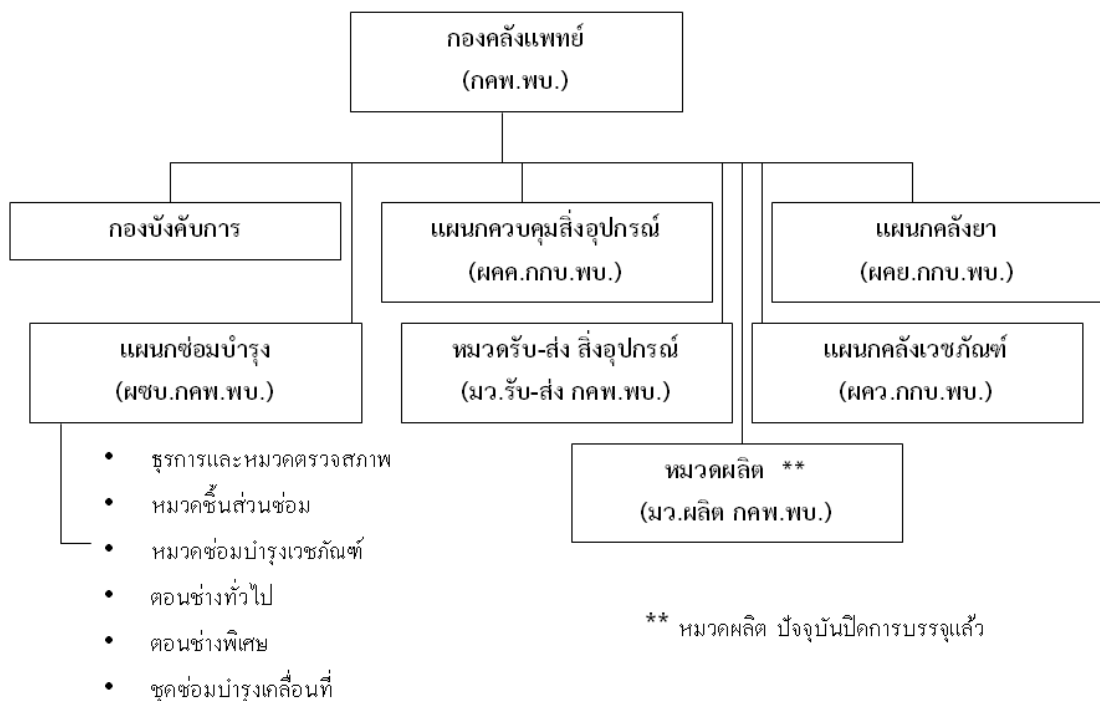
(มว.สร.ร้อย.สสช.พัน.ร)

- ชุดผ้าห่มนอนชุดเล็ก (ชุดเครื่องมือแพทย์)
- โคมไฟผ่าตัดสนาม
- ชุดเครื่องให้ออกซิเจนชนิดหน้ากากพร้อมตัวปรับ (ชุดเครื่องมือแพทย์)
- ออกซิเจนชนิดท่อขนาด 95 แกลลอน
- เปลสนามพับได้พร้อมคานอลูมิเนียม
- ขาตั้งเปลพับได้
- ชุดเฝือกเทเลสโคปิก
- หม้อต้มเครื่องมือเครื่องพร้อม
- ที่ล้างมือเครื่องพร้อม
- ถังใส่ผ้าเปื้อน
- ชุดเครื่องมือเวชภัณฑ์ห้องตรวจโรคสนาม
(ชุดเครื่องมือแพทย์ : 6545-919-1500)
- ชุดเครื่องมือเวชภัณฑ์ห้องตรวจโรคสนามเสริม
(ชุดเครื่องมือแพทย์ : 6545-927-4400)
- ชุดกระเป๋านายสิบพยาบาลกองร้อย (ชุดเครื่องมือแพทย์ : 6545-927-4960)
- ชุดเครื่องมือศัลยกรรมสนามและอุปกรณ์เพิ่มเติมพยาบาลสนาม
(ชุดเครื่องมือแพทย์ - 6545-927-4200)
- เต่าฟู้ใช้เบนซินพร้อมกล่องโลหะ
- เครื่องช่วยหายใจแบบใช้มือบีบ
- ชุดเสริม สป.สาย พ. (ชุดเครื่องมือแพทย์)
- เปลสนามแบบไม่มีคาน
- ชุดปฐมพยาบาลประจำกาย (ชุดเครื่องมือแพทย์)
- ชุดเครื่องตรวจตา หู คม จมูก
- ชุดเครื่องมือเย็บ และแต่งแผล

ผนวก ค

ภารกิจและโครงสร้างการจัด กองคลังแพทย์ กรมแพทย์ทหารบก (ปัจจุบัน)

กองคลังแพทย์ (กคพ.ทบ.) รับผิดชอบ ดำเนินการ เบิกจ่าย เก็บรักษา แจกจ่าย ซ่อมบำรุง และจำหน่ายสิ่งอุปกรณ์สายแพทย์ เว้นสิ่งอุปกรณ์ทางพยาธิวิทยา ให้กับหน่วยต่างๆ ในกองทัพบก โดยมีโครงสร้างการจัดดังนี้ .-

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก อภิศักดิ์ นุ่มนาม
วัน เดือน ปี เกิด	31 กรกฎาคม 2513
ประวัติสำเร็จศึกษา	
พ.ศ.2539	เภสัชศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ.2548	หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 83
พ.ศ.2552	รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ.2558	หลักสูตรภาษาประเทศเพื่อนบ้านและท้องถิ่น (ภาษาเวียดนาม) รุ่นที่ 44 ศูนย์ภาษา กรมยุทธศึกษาทหารบก
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2539-2541	เภสัชกร โรงพยาบาลค่ายเทพสตรีศรีสุนทร
พ.ศ.2541-2545	เภสัชกร โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
พ.ศ.2545-2547	ประจำแผนกจัดหา กรมแพทย์ทหารบก
พ.ศ.2548-2549	ผู้บังคับกองพันเสนารักษ์ที่ 5
พ.ศ.2549-2552	หัวหน้าแผนกควบคุม กองคลังแพทย์ กรมแพทย์ทหารบก
พ.ศ.2552-2557	หัวหน้าแผนกความต้องการ กองส่งกำลังบำรุง กรมแพทย์ทหารบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ.2558-2562	ประจำกรมแพทย์ทหารบก